

Cu strategiile făcute și lecțiile neînvățate: noua politică europeană de reziliență ne va prinde din nou în off-side

AUTORI

→ Corina Murafa

INFO Află mai multe despre autori la sfârșitul acestui document.

©Unsplash

Cinci numere cheie despre adaptarea la schimbările climatice în România

aproape 60%

dintre reședințele de județ nu aveau, în 2026, niciun plan de adaptare la schimbările climatice, potrivit investigației Context.ro.

19 mld. €

este costul estimat al adaptării în 2023-2030, în timp ce costul inacțiunii nu este calculat sistematic de autoritățile naționale.

4,8%

atât reprezintă cele cinci proiecte de adaptare aflate în implementare, din cele circa 9,2 mld. € disponibile până în 2027.

13 proiecte

apăreau, la data verificării, pe platforma RO-ADAPT, toate din energie și transport, deși planul național cuprinde circa 366 de măsuri.

1,5%

din finanțarea Horizon Europe a Misiunii UE pentru adaptare a ajuns la organizații din România, deși țara are circa 4% din populația UE.

Trei lucruri centrale din acest capitol

România nu duce lipsă de strategii de adaptare, ci de dovezi că ele funcționează

Planul național are circa 366 de măsuri, dar nu există ținte, termene limită și bugete clare pentru implementarea lor, România neținând o evidență publică a proiectelor, a banilor cheltuiți și a rezultatelor.

Costul adaptării este calculat, costul inacțiunii nu

Adaptarea este estimată la 19 miliarde de euro până în 2030, conform Strategiei Naționale de Adaptare la Schimbări Climatice, dar investiția rentează. La nivel european, fiecare euro investit în prevenție și reziliență economisește 5-7 euro în pagube viitoare, România necalculând în prezent sistematic costul inacțiunii.

Ce nu învățăm voluntar acum va deveni obligatoriu

România folosește prea puțin sprijinul european: doar nouă autorități locale au semnat Carta Misiunii UE pentru adaptare și doar trei au accesat asistența tehnică disponibilă. Măsuri care puteau fi pregătite gratuit prin acest sprijin vor deveni obligatorii în noul cadru european privind reziliența climatică.

Până de curând, adaptarea la schimbările climatice nu făcea parte din vocabularul curent al decidenților sau al experților din România. A fost, desigur, și epoca Pactului Verde European, cu entuziasmul stârnit de angajamentul continentului de a ajunge la neutralitate climatică până în 2050. Adaptarea nu a lipsit din Pactul Verde, dar miza politică a Uniunii Europene a fost pusă, în primul rând, pe reducerea emisiilor.

Pactul Verde promitea o schimbare de 180 de grade a felului în care trăim ca europeni, de la cum călătorim și ce mâncăm până la cum producem și consumăm energie sau unde locuim. Apoi au venit crizele succesive, inclusiv războiul din Ucraina și accentuarea crizei costului vieții în Europa. Pe măsură ce ambiția Pactului Verde și-a pierdut din elanul politic și din atenția publică, adaptarea la schimbările climatice a început să-și facă loc în dezbateri.

În august 2024, România a adoptat Strategia națională privind adaptarea la schimbările climatice pentru perioada 2024-2030, cu orizontul anului 2050. Cu trei ani înainte, Uniunea Europeană adoptase propria strategie, *Forging a climate-resilient Europe – the new EU Strategy on Adaptation to Climate Change*. Și aceasta are ca reper anul 2050: până atunci, Europa ar trebui să devină rezilientă la schimbările climatice. Strategia europeană propune patru direcții: o adaptare mai inteligentă, mai rapidă și mai sistemică, precum și intensificarea acțiunii internaționale pentru adaptare.

Strategia de adaptare a României

În Strategia Națională privind Adaptarea (SNASC), adoptată împreună cu un plan de acțiune anexat, accentul cade, firesc, pe rolurile și responsabilitățile instituțiilor de la nivel național. Documentul stabilește, însă, și obiective detaliate de transformare în direcția adaptării, în sectoare precum energia, transporturile, agricultura sau sănătatea publică.

SNASC este construită formal în jurul a 13 sectoare vulnerabile, dar include și acțiuni transsectoriale. Printre acestea se numără prevenirea și gestionarea efectelor secetei, inundațiilor, valurilor de căldură și ale altor fenomene extreme, inclusiv prin investiții în infrastructură rezilientă și integrarea riscurilor climatice în planificarea teritorială. Strategia urmărește și includerea riscului climatic în politicile din agricultură, energie, transporturi, industrie, turism, sănătate, urbanism și asigurări, astfel încât adaptarea să nu rămână doar o politică de mediu.

SNASC formulează atât obiective strategice foarte generale, precum creșterea suprafeței împădurite, cât și obiective cuantificabile și foarte precise. Un exemplu este înființarea Observatorului Național pentru Climă și Sănătate, în cadrul platformei RO-ADAPT, care să inventarieze, monitorizeze și cuantifice riscurile climatice pentru sănătatea publică, să selecteze soluții de adaptare și să evalueze impactul aplicării lor.

Planul Național de Acțiune pentru Adaptare (PNASC) este un document amplu, relativ bine organizat din punct de vedere administrativ, dar cu mecanisme limitate prin care instituțiile să poată fi trase la răspundere pentru rezultate. Acoperă 13 sectoare prioritare, 54 de obiective strategice și aproximativ 366 de măsuri. Pentru fiecare, identifică sistematic instituția coordonatoare și instituțiile responsabile de implementare.

Aceasta este una dintre principalele sale calități: responsabilitățile instituționale sunt, cel puțin formal, clar atribuite, iar Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP) are rolul general de coordonare a implementării.

În plus, pentru fiecare măsură este indicat un cost estimat, în milioane de euro. Această precizie aparentă trebuie însă privită cu prudență. Pentru multe măsuri sunt enumerate simultan mai multe surse posibile de finanțare: PNRR, Programul Dezvoltare Durabilă, LIFE, Horizon Europe, alte fonduri europene sau internaționale, bugetul de stat, bugetele locale ori fonduri private.

Planul precizează chiar că sursele identificate pot suferi modificări și încurajează accesarea fondurilor europene și internaționale pentru a reduce presiunea asupra bugetului de stat. Cu alte cuvinte, costul estimat al unei măsuri nu înseamnă că banii au fost deja alocați sau că există o sursă de finanțare sigură.

O slăbiciune și mai importantă ține de calendar și de indicatorii de performanță. Deși PNASC vorbește despre „termene”, tabelele conțin, în cea mai mare parte, intervale largi de implementare – frecvent 2023-2030 –, nu termene limită precise sau borne intermediare.

Sunt definiți și indicatori, însă mulți măsoară doar activitatea: „număr de studii”, „număr de proiecte”, „număr de acte normative” sau „număr de participanți”. De multe ori, aceștia nu au o valoare țintă. De exemplu, pentru evaluarea cerințelor de apă sunt prevăzuți indicatorii „număr de studii” și „număr de politici/acte normative modificate”, fără să fie precizat câte ar trebui realizate până în 2030.

Astfel, PNASC oferă un cadru de monitorizare, dar puține repere pentru evaluarea reală a implementării. La un moment dat, este greu de stabilit dacă o măsură aflată formal „în implementare” este într-adevăr în grafic și ce rezultat cuantificabil ar fi trebuit să producă.

La nivel european, strategia privind adaptarea rămâne un document strategic, completat de mecanisme de punere în aplicare axate pe coordonare și schimbul de experiență între statele membre. În România, strategiile și planurile de acțiune sunt foarte detaliate ca inventare de măsuri și responsabilități, stăm însă prost pe partea de implementare.

Ce arată investigația Context.ro

În absența unei corelări clare între obiective, calendar și planificarea financiară, un amplu șir de investigații publicat de Context.ro a arătat anul acesta că principalii actori responsabili de proiectele de adaptare au acționat adesea fără coordonare.

Seria de materiale publicate de Context.ro, bazată pe răspunsurile a 35 de municipii reședință de județ și ale Bucureștiului, arată că 55% dintre acestea nu au un plan de adaptare la schimbările climatice. Aproape 80% nu monitorizează proiectele existente și nu au personal dedicat acestui domeniu.

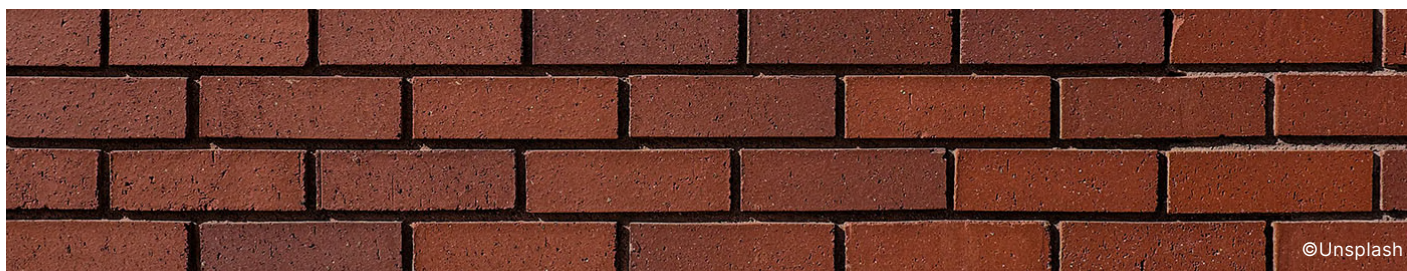
Situația reflectă, în mare măsură, incapacitatea instituțiilor de a evalua riscurile și costurile inacțiunii. România se află într-un paradox: costul adaptării este estimat la circa 19 miliarde de euro pentru perioada 2023-2030, potrivit SNASC, însă autoritățile naționale nu calculează sistematic costul inacțiunii.

Estimările fragmentare pentru România, realizate de instituții internaționale, indică totuși pierderi potențiale de ordinul miliardelor de euro anual: circa 2,3 miliarde de euro din riscul de inundații și până la echivalentul a 1% din PIB în 2050, prin pierderea productivității muncii asociată temperaturilor ridicate. Potrivit președintei Băncii Europene de Investiții, fiecare euro investit în prevenție și reziliență ne poate economisi între 5 și 7 euro în pagube viitoare. Absența unei evaluări sistematice a costului inacțiunii slăbește astfel fundamentarea economică și prioritizarea investițiilor în adaptare în România.

Principala vulnerabilitate a politicii de adaptare din România așadar nu mai este lipsa strategiilor, ci incapacitatea de a urmări dacă acestea sunt efectiv implementate și ce rezultate produc. România a cheltuit peste 7,4 milioane de euro din fonduri europene pentru două proiecte care au stat la baza strategiilor naționale de adaptare și care trebuiau să producă inclusiv instrumente de analiză, monitorizare și evaluare. Numai proiectul Opera-Clima a costat 5,2 milioane de euro, dintre care 2,8 milioane pentru un „pachet de instrumente analitice”; proiectul care a produs actuala SNASC și platforma RO-ADAPT a costat încă 3,4 milioane de euro. (Sursa: [Context.ro](https://context.ro))

Cu toate acestea, infrastructura de transparență și monitorizare care ar trebui să permită evaluarea implementării nu funcționează încă. România nu are nici astăzi o bază de date publică și completă cu proiectele de adaptare, stadiul implementării lor, finanțările și rezultatele obținute. RO-ADAPT, deși concepută tocmai ca instrument de fundamentare și accelerare a adaptării, prezintă doar 13 proiecte, toate din sectoarele energie și transport, în timp ce Ministerul Mediului recunoaște că baza de date existentă este internă și că nici măcar nu fusese decis modul în care măsurile vor fi monitorizate în raport cu progresul implementării.

Consecința este fundamentală pentru guvernanta SNASC și PNASC: în absența unei evidențe publice, actualizate și standardizate a proiectelor, cheltuielilor, indicatorilor și rezultatelor, este practic imposibil să se determine impactul implementării strategiei și al planului de acțiune. Nu putem vedea sistematic ce măsuri au început să fie implementate, ce sume au fost efectiv mobilizate, ce rezultate au produs și în ce măsură acestea au redus vulnerabilitatea climatică. Această concluzie este confirmată și de evaluarea Comisiei Europene, care constată că România nu dispune de un cadru național robust de monitorizare, raportare și evaluare și că nu există informații privind progresul implementării obiectivelor de adaptare nici în raportările din 2021, nici în cele din 2023.

Lipsa transparenței face aproape imposibilă urmărirea investițiilor pentru adaptare și evaluarea rezultatelor lor. Ampla investigație [Context.ro](https://context.ro) este o primă radiografiere „bottom-up” a investițiilor pentru adaptarea climatică din România, tocmai pentru că statul nu dispune de o bază de date centralizată care să arate ce proiecte sunt implementate, câți bani sunt efectiv cheltuiți și ce rezultate produc.

Pentru perioada până în 2027, România are la dispoziție aproximativ 9,2 miliarde de euro pentru adaptare și managementul riscurilor. Cele cinci proiecte de adaptare aflate în implementare prin Programul Dezvoltare Durabilă reprezintă însă doar circa 4,8% din această sumă. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) nu a putut preciza unde se regăsește restul finanțării și a transmis că sumele finale pentru schimbările climatice vor putea fi calculate abia după încheierea implementării contractelor.

Analiza bottom-up scoate astfel la suprafață câteva investiții foarte mari – aproximativ 1 miliard de euro pentru reducerea eroziunii costiere, aproape 650 de milioane de euro pentru proiectul Viziune 2020 al Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU), peste 50 de milioane de euro pentru Inframeteo și circa 63 de milioane de euro pentru sistemul Watman –, dar și întârzieri, proiecte începute încă din exercițiul financiar 2014-2020, informații publice incomplete și neconcordanțe chiar privind stadiul unor investiții.

Investigația documentează, în unele cazuri, contractori cu conexiuni politice, cu indicatori financiari de risc sau implicați în controverse și suspiciuni de corupție.

Adaptarea se învață: România profită prea puțin de ecosistemul european de sprijin

În Strategia europeană privind adaptarea, Comisia Europeană pornește de la ideea că adaptarea se face mai ales la nivel național și local, dar nu poate fi lăsată în seama fiecărui stat sau oraș. Este nevoie de schimb de informații, de învățare din experiențele altora și, acolo unde riscurile depășesc granițele, de soluții comune.

Strategia propune reducerea lacunelor de cunoaștere despre impacturile și vulnerabilitățile climatice, îmbunătățirea modelării și a evaluării riscurilor, armonizarea datelor despre pierderile și riscurile climatice și consolidarea Climate-ADAPT ca platformă europeană de referință. Pentru aceasta sunt folosite programe și servicii europene precum Horizon Europe, Copernicus, Digital Europe și EMODnet, rețeaua europeană de date marine.

Comisia își propune, de asemenea, să integreze adaptarea în politicile și investițiile sectoriale ale Uniunii Europene și să sprijine statele membre să își elaboreze și să își pună în aplicare strategiile de adaptare, inclusiv prin Misiunea UE privind adaptarea la schimbările climatice.

Misiunea UE privind adaptarea la schimbările climatice este una dintre cele cinci misiuni ale Uniunii Europene, inițiative de anvergură create în cadrul programului de cercetare și inovare Horizon Europe (2021-2027). Ea combină cercetarea și inovarea, finanțarea, asistența tehnică și cooperarea între nivelurile european, național, regional și local, pentru a transforma obiectivele Strategiei UE de adaptare în soluții concrete pe teren.

Obiectivul misiunii este să sprijine cel puțin 150 de regiuni și comunități europene să devină reziliente la schimbările climatice până în 2030. În acest fel, contribuie la creșterea capacității de adaptare în statele membre și la schimbul de cunoștințe între regiuni.

La cinci ani de la lansare, Misiunea a devenit un instrument important al guvernancei climatice europene. Peste 600 de autorități regionale și locale participă în cel puțin una dintre formele sale de sprijin. Astfel, obiectivul inițial de a sprijini cel puțin 150 de regiuni și comunități europene a fost depășit de câteva ori. Misiunea a contribuit și la mobilizarea unor bugete naționale suplimentare pentru adaptare.

Cum a profitat România de aceste oportunități europene? Răspunsul contează cu atât mai mult cu cât, așa cum arată secțiunea anterioară, capacitatea instituțională de adaptare rămâne foarte redusă.

La începutul Misiunii, autoritățile regionale și locale puteau intra în acest proces de consolidare a capacității prin semnarea Cartei Misiunii. Carta a fost semnată de 333 de autorități regionale și locale din toate statele membre ale Uniunii Europene, precum și din câteva state asociate.

România are doar nouă autorități locale sau metropolitane semnate ale Cartei, fără nicio autoritate regională – de exemplu, un consiliu județean – printre ele: municipiile Brașov, Cluj-Napoca, Iași, Roman, Sibiu, Suceava și Târgu Secuiesc, orașul Fierbinți-Târg și Zona Metropolitană Cluj. România este, așadar, slab reprezentată în coaliția europeană construită în jurul Misiunii: numai nouă dintre cele 333 de autorități locale și regionale semnate sunt din România, adică 2,7% din total, deși România concentrează aproximativ 4% din populația UE. Raportat strict la populație, participarea României este cu circa o treime sub nivelul mediei europene.

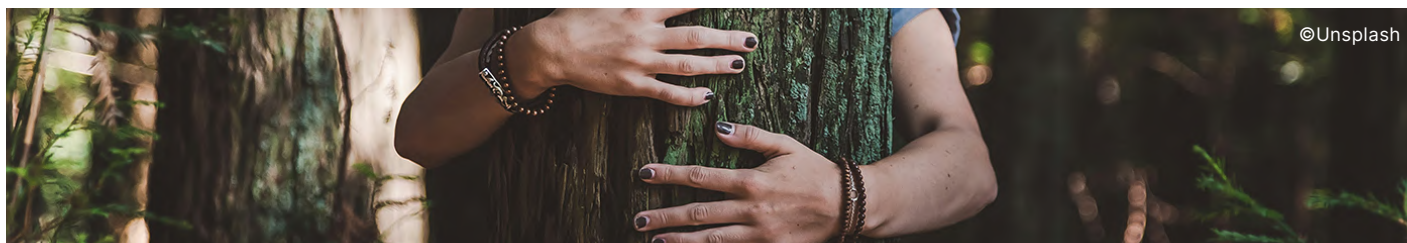
Diferența este relevantă deoarece semnarea Cartei deschide accesul la ecosistemul de sprijin al Misiunii, inclusiv la asistență tehnică personalizată pentru planificarea adaptării și pregătirea proiectelor. Folosirea acestor resurse europene este însă și mai redusă: numai trei dintre autoritățile române semnate – Brașov, Sibiu și Roman – au apelat la MIP4Adapt, platforma tehnică a Misiunii. Aceasta oferă sprijin tehnic și transfer de cunoștințe pentru adaptare.

Sprijinul oferit de MIP4Adapt este practic și adaptat nivelului de pregătire al fiecărei regiuni sau localități. Poate include:

- ➔ planificarea adaptării, prin folosirea evaluărilor de vulnerabilitate și risc climatic pentru elaborarea sau îmbunătățirea planurilor și a traseelor de adaptare;
- ➔ pregătirea proiectelor și identificarea finanțării, de la proiecte demonstrative până la transformarea priorităților în proiecte suficient de mature pentru investiții și accesarea fondurilor europene, naționale, regionale, locale, publice sau private;
- ➔ implicarea cetățenilor și a altor actori relevanți, inclusiv prin proiectarea unor procese participative și evenimente locale.

MIP4Adapt nu finanțează direct marile investiții în infrastructura de adaptare. Oferă, în schimb, sprijinul necesar pentru pregătirea lor: evaluări de risc, planuri, proiecte mai bine construite și capacitatea instituțională de a le pune în practică.

Grosul sprijinului european pentru adaptare vine însă prin proiectele Horizon asociate Misiunii. Acolo, lucrurile arată și mai îngrijorător.

Bune practici europene

Adaptarea la schimbările climatice în regiunea Piemont, Italia

În regiunea Piemont, adaptarea la secetă și deficitul de apă este testată în mod concret prin proiectul european MountResilience. Sunt dezvoltate două instrumente digitale: un panou de monitorizare care combină date despre vreme, sol, culturi, apă și irigații, pentru a-i ajuta pe fermieri să decidă când și cât să irige, și o replică digitală a rețelei de irigații, care permite simularea și optimizarea distribuției apei.

În paralel, regiunea își revizuieste legislația privind irigațiile printr-un grup de lucru care reunește administrația, universitățile, fermierii și consorțiile de apă. Este un exemplu de adaptare în care tehnologia, schimbarea regulilor și cooperarea dintre actorii locali sunt dezvoltate împreună, nu ca intervenții separate.

Soluții bazate pe natură în Mafra, Portugalia

În Mafra, Portugalia, adaptarea la inundații, secetă și temperaturi extreme se face prin refacerea funcțiilor naturale ale râului Lizandro, nu doar prin infrastructură convențională. Două sectoare ale râului au devenit „laboratoare vii”, unde sunt refăcute vegetația de pe maluri și procesele naturale care pot reține mai multă apă, reduce eroziunea și riscul de inundații și tempera căldura. În același timp, este refăcută biodiversitatea.

Spațiile sunt folosite și pentru testarea soluțiilor, educație și implicarea școlilor, universităților și comunității, astfel încât soluțiile care funcționează să poată fi replicate și în alte zone.

Adaptare la caniculă și inundații urbane în Wrocław, Polonia

În Wrocław, Polonia, adaptarea la caniculă și inundații urbane a însemnat transformarea a șapte curți degradate în mici parcuri și amenajarea unei „străzi verzi”. Au fost plantați arbori și arbuști, au fost instalate grădini de ploaie, suprafețe permeabile și sisteme de retenție a apei, iar soluțiile au fost proiectate împreună cu locuitorii.

Impactul a fost măsurat înainte și după intervenții, iar succesul proiectului a determinat orașul să introducă soluțiile bazate pe natură ca cerință standard în investițiile și achizițiile publice municipale. Este un bun exemplu de trecere de la un proiect-pilot la o schimbare sistemică.

Avem și în România exemple de bune practici dezvoltate în cadrul Misiunii.

Bune practici în România

Refacerea pajiștilor montane în Sibiu cu ajutorul tehnologiei

În Râu Sadului și Cristian, din județul Sibiu, proiectul european MountResilience testează soluții de adaptare la secetă, eroziune și pierderea biodiversității pe aproximativ 40 de hectare de pajiști montane degradate. Dronele sunt folosite pentru cartografierea terenului, însămânțare și fertilizare, iar diferite amestecuri de plante și tratamente ale solului sunt testate și monitorizate pentru a identifica soluțiile cele mai potrivite condițiilor locale.

Proiectul combină tehnologia cu implicarea comunității. Fermieri, cercetători, administrația locală, companii și organizații ale societății civile participă într-un consiliu consultativ local. Este un exemplu de adaptare care testează soluții în teren, măsoară rezultatele și le construiește împreună cu comunitatea, pentru ca ele să poată fi extinse și replicate.

Lucrul împreună și construcția creativă a infrastructurilor de date în Fierbinți-Târg

În Fierbinți-Târg, adaptarea a pornit de la două vulnerabilități foarte concrete: lipsa datelor de mediu și cooperarea instituțională slabă. Cu sprijin european, localitatea a început să construiască un sistem informațional geografic integrat (I-GIS), care reunește date despre apă, teritoriu și riscuri precum seceta, eroziunea sau inundațiile. Astfel, măsurile de adaptare pot fi comparate și prioritizate în mod transparent.

În paralel, cinci localități, operatorul regional de apă, autoritatea pentru gospodărirea apelor, ONG-uri, experți și elevi au fost aduși la aceeași masă. A fost creată o structură comună de guvernare pentru probleme care depășesc granițele administrative. Este un exemplu bun despre cum datele geospațiale, cooperarea între instituții și implicarea actorilor locali pot transforma adaptarea într-un proces de decizie comun, bazat pe dovezi, chiar și într-o administrație locală cu resurse limitate.

Dincolo de bani: capacitatea de a face adaptare

Participarea României la proiectele Horizon Europe asociate Misiunii rămâne modestă (Figura 1). Potrivit unei analize a bazelor de date publice Horizon Europe, doar 29 de organizații românești apar ca beneficiari, cu 30 de participări și o contribuție totală a UE de aproximativ 9,1 milioane de euro. Finanțarea medie este de circa 315.000 de euro pentru fiecare beneficiar.

Fondurile sunt distribuite foarte inegal. Cel mai mare beneficiar al proiectelor finanțate prin Misiune este Administrația Bazinală de Apă Banat, cu 1,30 milioane de euro, urmată de Asociația Parcul Natural Văcărești, cu 0,84 milioane de euro, și Holland Farming Agro, cu aproximativ 0,50 milioane de euro. La celălalt capăt, unele participări primesc între aproximativ 59.000 și 100.000 de euro.

Raportată la investiția UE de aproximativ 615 milioane de euro în cele 65 de proiecte Horizon Europe finanțate de Misiune, contribuția alocată participanților români reprezintă doar circa 1,5%. Proporția este mult sub ponderea de aproximativ 4% a României în populația UE.

În plus, numai opt dintre cei 29 de beneficiari sunt clasificați drept instituții de stat, deși principala categorie de actori vizată de Misiune este formată din autorități publice regionale și locale. Datele sugerează atât o participare redusă, cât și o capacitate limitată a administrației publice de a accesa direct finanțarea europeană competitivă pentru adaptare.

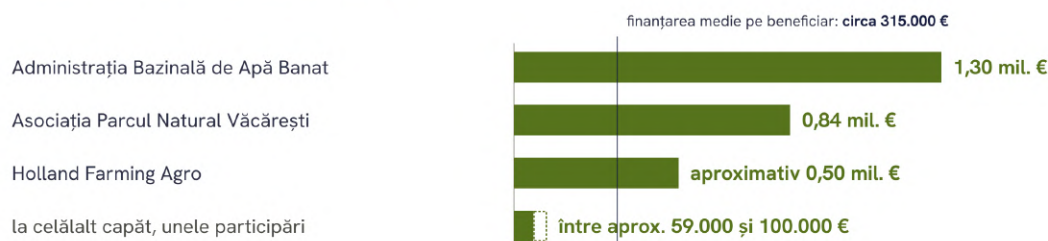
Proporția este mult sub ponderea României în populația UE

Partea participanților români din contribuția UE de aproximativ 615 mil. € pentru cele 65 de proiecte Horizon Europe ale Misiunii UE privind adaptarea, față de ponderea României în populația UE

Nu mai 29 de organizații românești apar ca beneficiari, cu 30 de participări și aproximativ 9,1 mil. € de la UE. Doar opt dintre cei 29 de beneficiari sunt organisme publice.

Fondurile sunt distribuite inegal.

Capitolul îi menționează doar pe cei mai mari trei beneficiari.

Sursa datelor: capitolul „Adaptarea climatică”, pe baza unei analize a bazelor de date publice Horizon Europe.

Figura 1. Participarea României la proiectele Horizon Europe asociate Misiunii UE privind adaptarea, față de ponderea României în populația UE

Importanța accesării instrumentelor oferite de Misiunea UE privind adaptarea – de la asistența tehnică MIP4Adapt la proiectele Horizon Europe – nu stă, în primul rând, în volumul finanțărilor atrase. Prin natura și dimensiunea lor, aceste instrumente nu pot acoperi necesarul foarte mare de investiții în infrastructură rezilientă. Acesta trebuie susținut în principal din bugetele naționale și locale și prin marile programe de investiții: PNRR, fondurile structurale, Programul „Anghel Saligny” și alte surse de finanțare publică.

Valoarea lor ține mai degrabă de dezvoltarea capacității instituționale și de creșterea calității investițiilor. Participarea la Misiune expune autoritățile și organizațiile românești la expertiză europeană, metodologii comune, evaluări riguroase ale riscurilor, asistență tehnică specializată, schimb de bune practici, învățare între instituții și mecanisme de verificare a calității.

Altfel spus, aceste instrumente nu finanțează neapărat „betonul”, ci ajută instituțiile să decidă ce trebuie construit, unde, pentru ce risc climatic, pe baza căror date și cu ce rezultate măsurabile.

Din această perspectivă, participarea la proiecte europene poate multiplica capacitatea instituțională. Autoritățile și organizațiile care învață să planifice și să implementeze adaptarea la standarde europene pot transfera ulterior aceste practici către investiții de sute de milioane sau chiar miliarde de euro, finanțate din instrumente naționale și fonduri de coeziune.

Într-un sistem în care problema nu este doar lipsa banilor, ci și calitatea planificării, pregătirea proiectelor, monitorizarea rezultatelor și învățarea instituțională, accesarea acestor instrumente europene devine o investiție în capacitatea României de a face adaptare cu rezultate reale, nu doar de a cheltui bani etichetați drept adaptare.

Ce nu învățăm astăzi, vom fi obligați să aplicăm mâine

Dacă nu dezvoltăm acum capacitatea de adaptare prin schimb de experiență și participarea la proiecte europene, viitorul ne va lua din nou prin surprindere.

Comisia Europeană a început să pregătească, încă din a doua jumătate a lui 2026, un nou cadru integrat european pentru reziliență climatică și managementul riscurilor. Acesta ar urma să ducă politica europeană de adaptare într-o etapă nouă față de Strategia UE din 2021.

Nu este anunțat doar ca un nou document strategic, ci ca un pachet de politici menite să creeze o abordare europeană mai ambițioasă, mai coerentă și mai cuprinzătoare a rezilienței climatice și a pregătirii pentru riscuri. Comisia îl elaborează în urma unei evaluări de impact și a unei consultări publice, în care participanții au cerut, între altele, evaluări armonizate ale riscurilor climatice, integrarea rezilienței în politici și investiții, finanțare stabilă pe termen lung și o atenție mai mare acordată efectelor asupra sănătății.

Miza anunțată de Comisia Europeană este trecerea de la o abordare predominant voluntară și strategică a adaptării la una mai standardizată, mai măsurabilă și mai bine integrată în deciziile publice. Documentele și consultările publice de până acum conturează câteva direcții importante: definiții, obiective și metodologii comune pentru reziliență; evaluări periodice și armonizate ale riscurilor climatice, bazate pe date științifice; scenarii climatice de referință, luate în calcul la elaborarea politicilor și investițiilor; responsabilități mai clare pentru gestionarea fiecărui risc climatic; și un cadru mai robust de monitorizare, raportare, evaluare și învățare.

Cu alte cuvinte, ce nu am făcut până acum voluntar vom face obligatoriu. Pachetul european nu mai lasă loc pentru fofilări: orașele, consiliile județene și companiile care gestionează riscuri climatice vor trebui să își evalueze riscurile și să pregătească planuri de reducere a lor, făcute ca la carte.

